

stituunt diversam, seu quartam speciem tantum interdictorum, cum juris consultus ibidem tres solum dicat esse horum species; uti notat ibi Bartolus.

83. *Aliæ interdictorum divisiones.* — Resp. IV. Inter alias interdictorum divisiones, de quibus Hostiensis cit. n. 4 et 5, cum aliis, ulterius, atque desumpta a fine, propter quem conceduntur, est divisio in interdicta adipiscendæ, retinendæ, et recuperandæ possessionis. Textus est in l. II. ff. de *Interdict.* et § *Sequens divisio.* Instit. eod. Et quodlibet horum membrum subdividitur in alia membra: quæ quia etiam in jure canonico locum habent, præsertim circa beneficia ecclesiastica adipiscenda, retinenda, vel recuperanda, operæ pretium est, de singulis specialem quæstionem proponere: unde

84. *Interdictum adipiscendæ possessionis, quid?* — Quæritur II. Quid, et quotuplex sit interdictum adipiscendæ possessionis? Resp. I. Interdictum adipiscendæ possessionis est illud, quod competit illis, qui antea non sunt nacti possessionem, textus est in cit. l. II. § *Adipiscendæ.* ff. eod.

85. *Interdictum adipiscendæ possessionis est triplex.* — Resp. II. Interdictum adipiscendæ possessionis rursus est triplex, videlicet interdictum *Quorum bonorum*, interdictum *Quorum legatorum*, et interdictum *Salvianum*. Patet hoc ex cit. l. II. ff. et § *Sequens divisio.* Instit. eod., et tradit Glossa in c. *Pastoralis*. §. *Quod de recuperanda*, et Abbas ibid. n. 12. h. t., et alii. Quamvis enim Jacobus Menochius in *Comentariis de Adipiscenda, retinenda et recuperanda possessione*, addat nonnulla remedia adipiscendæ possessionis, quorum unum habetur ex l. ult. c. de *Edicto divi Adriani tollendo*; alterum ex l. III. c. de *Pignoribus*; et tertium, ex iudicis officio, de quibus fusissime tractat citatus auctor a remedio IV *Adipiscendæ possessionis* usque ad remedium VI. Hæc tamen non sunt interdicta, juxta dicenda inferius n. 102. Igitur pergendo de interdictis,

86. *Interdictum Quorum bonorum, unde sic dicatur?* — Resp. III. Interdictum *Quorum bonorum* sic dicitur a primis verbis suis, quibus incipit, ac refertur in l. I. *Quorum bonorum*. Sicut in simili rescripta pontificia, seu litteræ papales, quandoque trahunt suam denominationem ab initis: ut illa, quæ vocantur, « Si alteri, Si neutri, Si nulli, Si rationi congruit, » eo quod tale initium habeant.

87. *Interdictum Quorum bonorum, quid?* — Porro interdictum *Quorum bonorum* est, quod competit hæredi ad capiendam hæreditatem, quam nunquam habuit, contra possidentem pro hærede (hoc est, contra eum, qui putat se hæredem esse, cum tamen non sit), aut contra possidentem pro possessore; hoc est, contra eum, qui nullo jure possidet hæreditatem, sciens eam ad se non pertinere. Ita desumitur ex cit. § *Sequens divisio.* Instit. de *Interdict.*, et l. I. ff. *Quorum bonorum*. Et quamvis ibi interdictum *Quorum bonorum* concedatur directo soli hæredi prætorio, sive illi, qui « succedit alteri jure prætorio: » nihilominus ob paritatem rationis, et æquitatis, istud etiam competit illi, qui succedit alteri de jure civili, arg. l. I. c. *Quorum bonorum*.

88. *Interdictum Quorum bonorum, quale sit?* — Et hinc interdictum *Quorum bonorum* est directum respectu hæredis prætorii, utpote cui prætor illud directe concesserat: utile vero respectu hæredis de jure civili succedentis; nam et iste utilis eodem experitur. Bartolus in cit. l. I. ff. *Quorum bonorum*, et c. eod. Quia vero interdictum hoc datur contra possidentem pro hærede, vel pro possessore: hinc illud est restitutorium, adipiscendæ possessionis gratia in bonis hæreditariis comparatum. Atque in effectu nihil aliud est, quam petitio hæreditatis: nisi quod petitio hæreditatis spectet ad iudicium petitorium, causamque proprietatis concernat: interdictum *Quorum bonorum* vero respiciat iudicium possessorium, causamque possessionis, quæ facillioris est probationis, et non tam longas habet litis moras, sicuti petitorium.

89. *Interdictum Quorum legatorum, quid?* — Resp. IV. Interdictum *Quorum legatorum* dicitur illud, quod datur hæredi contra legatarium, qui jacente hæreditate apprehendit legatum propria auctoritate, ut istud hæredi restituat. Et enim æquissimum prætori visum est, unumquemque non sibi ipsi jus dicere occupatis legatis, sed hoc ab hærede petere, l. I. § 1. ff. *Quorum legatorum*; Abbas cit. c. *Pastoralis*. n. 12. h. t., et alii. Et istud ideo dicitur « Interdictum adipiscendæ possessionis, » quia locum habet, si legatarius occupando prævenit hæredem, ita ut hic rei legatæ nunquam habuerit possessionem: nam si istam habuisset, et amisisset, competeret interdictum *recuperandæ*. Melchior Kling, tit. de *Interdict.* n. 5.

90. *Interdictum Salvianum, quid?* — In-

terdictum *Salvianum*, sic appellatum ab auctore suo Salvo Juliano, etiam est adipiscendæ possessionis; et competit domino fundi de pignoribus, sive de possessione rerum coloni tacite sibi obligatarum, ne suam amittat pensionem, l. II. ff. de *Interdict.*, et § *Sequens divisio.* Instit. eod. Abbas in d. c. *Pastoralis*. n. 4, h. t., et alii. Unde, si res illæ, quas colonus in fundum a se conductum intulit, sicque tacite sunt obligatæ, seu oppignoratæ domino fundi pro præstanda annua pensione, ante solutam pensionem aliorum exportentur; potest dominus fundi per hoc interdictum agere, ut earumdem possessionem acquirat. Et datur hoc interdictum etiam adversus tertium possessorem, qui res coloni, prædium rusticum vel urbanum conducentis, loco pignori fundo illatas, vel alias pro debito obligatas occupat, l. I. ff. de *Salviano interdict.*

91. *Interdictum Retinendæ possessionis, quid?* — Quæritur IV. Quid, et quotuplex sit interdictum *retinendæ possessionis*? Resp. I. Interdictum *retinendæ possessionis* est illud, de quo agimus, ut retineamus possessionem, quam habemus. Et servit hoc interdictum vel maxime ad hoc, ut quis per iudicem conservetur in possessione rerum sive mobilium, sive immobilium, de quarum proprietate inter aliquos controversatur, et quæstio antea oritur, uter ex litigatoribus possideat: de hoc enim prius constare debet, ut sciatur, quis petere debeat, sicque ipsi velut actori onus probandi incumbat, § *Retinendæ*. Inst. de *Interdict.*, cum similibus.

92. *Interdictum Retinendæ possessionis dividitur in interdictum Uti possidetis, et in interdictum Utrobi, et quid?* — Resp. II. Interdictum istud subdividitur in interdictum *Uti possidetis*, et in interdictum *Utrobi*. Textus est in cit. § *Retinendæ*. Inst. de *Interdict.*, ac notat Glossa in c. *Licet causam*. XI. § *Uti possidetis*. de *Probat.*, et Abbas in c. *Pastoralis*. n. 16, h. t., cum communi. Et quidem interdictum *Uti possidetis* locum habet, quando contenditur de retinenda possessione rerum immobilium, v. g. fundi, ædium, et hujusmodi. Interdictum *Utrobi* vero quando quæstio est de retinenda possessione rerum mobilium, d. § *Retinendæ*, et l. un. ff. *Utrobi*. In quo posteriori loco notanter additur, quod « vis hujus sit exæquata interdicto *Uti possidetis*; et is in hoc interdicto vincat, qui nec vi, nec clam, nec precario, dum super hoc ab adversario inquietatur, possessionem ha-

bet: » ac proin iudex decernere debeat, talem debere retinere possessionem suam; et sicut hactenus possedit ac possidet, ulterius libere possidere.

93. *Interdicta hæc, quando locum habeant?* — Et hæc duo interdicta præcipue locum habent, quando orta super rei proprietate controversia prius quæritur, atque inter partes litigantes contenditur super possessione rei, eo quod melior sit conditio possidentis, cit. § *Retinendæ*. Instit. de *Interdict.* Nam quando de possessione constat, fatendum est, plura alia remedia retinendæ possessionis in jure prodita reperiri, quibus possessor injuste ab alio molestatus, inquietatus, aut interturbatus in sua possessione retineatur: qualia ad longum enumerat Jacob. Menochius in cit. *Comentar. de Adipiscenda, retinenda, et recuperanda possessione*, remedi. I, et seqq. de *Retinenda possess.*, et sunt sequentia: videlicet, præter duo jam enumerata,

94. *Quando de possessione constat, dantur alia remedia retinendæ possessionis.* — Ulterius datur remedium retinendæ possessionis ex interdicto, « Ne vis fiat ei, qui in possessionem missus est, » ut loquitur rubrica, et concordat textus in l. I, ff. eod. Atque per hoc consultum est illis, qui suam possessionem prætoris, seu iudicis auctoritate obtentam, tueri volunt. Item illud ex interdicto *De superficiebus*: quod prodest illi, qui turbatur in possessione superficie, quam habet in alieno solo. Item illud ex interdicto *De itinere, actuque privato*. Item illud ex interdicto *De aqua quotidiana, et æstiva*. Et aliud ex interdicto *De rivis*. Et aliud ex interdicto *De fonte*. Et tandem postremum, quod extat retinendæ possessionis remedium, ex iudicis officio. De quibus omnibus (dempto ultimo) habentur diversi, ac proprii tituli in lib. XLIII *Digestorum*: et fuse ibidem tractant juris civilis interpretes, ac Menochius loc. cit.

95. *Interdictum recuperandæ possessionis, quid?* — Appellatur Interdictum *Unde vi*. — Quæritur V. Quid sit interdictum *recuperandæ possessionis*? Resp. I. Interdictum *recuperandæ possessionis* est, quod datur pro recuperanda possessione rerum immobilium, ut puta fundi, vel ædium, unde quis vi dejectus seu expulsus fuit. Textus est in § *Recuperandæ*. Instit. de *Interdict.*, ubi hujusmodi interdictum assignatur unicuique, quod speciali nomine appellatur interdictum *Unde vi*, a primis videlicet verbis prætoris interdictum hoc proponentis, l. I, ff. de *Vi et vi armata*,

ibi : « Unde tu illum vi dejecisti, » etc.

96. *Interdictum hoc, quibus competat?* — Atque istud interdictum competit, et suffragatur illis, qui per alium, vel ejus familiam, vi a sua possessione fuerunt dejecti, seu expulsi: nam vi hujus interdicti cogitur ille, qui dejecit, restituere alteri possessionem, cit. l. I ff. *de Vi et vi armat.*, juncto toto tit. *de Restitut. spoliat.* Et hoc etiam procedit in eo casu, quo quis ab eo, qui dejecit, antea per intervallum vi, vel clam, aut precario possessionem acquisivit: nam etiam talis est restituendus, d. § *Recuperandæ*. Instit. *de Interdict.*, et c. *In litteris*, §, *de Restitut. spoliat.*, ubi dicitur quod etiam prædo, si spoliatur, sit restituendus.

97. *An, et quando etiam competat vi, vel clam possidenti?* — Notanter tamen additur, « antea per intervallum, » Nam hoc posterius tunc solummodo procedit, quando quis eum, qui vi vel clam cœpit possidere, non incontinenti, sed primum ex intervallo ex sua possessione expellat: nam tunc tenetur hoc interdicto, ac proinde cogitur restituere alteri possessionem. Secus est dicendum, quando quis eum, qui vi aut clam incipit possidere, expellit incontinenti; id est, illico antequam ad alios actus extraneos divertat: quia tunc vim vi repellere licet, l. III, § *Eum igitur*. ff. *de Vi et vi armat.*, et l. *Qui possessionem*. ff. eod., ac notat Glossa in d. § *Recuperandæ*. §. *Is*; Abbas c. *Olim*. n. 9 et 10, *de Restitut. spoliat.* id ulterius probans ex textu illius capituli, Vallensis tit. *de Restitut. spoliat.* § 1, n. 4, et alii.

98. *Interdictum Unde vi pertinet solum ad res immobiles.* — Resp. II. Interdictum recuperandæ possessionis, seu *Unde vi*, non pertinet nisi ad res immobiles. Patet hoc ex l. I, *Et generaliter*. ff. *de Vi et vi armat.*, et d. § *Recuperandæ*, Instit. *de Interdict.*, et ibi Mynsinger n. 3, Ferrarius, Kling, ac Pirhing tit. seq. n. 1. Ita tamen, ut sub rebus immobilibus etiam comprehendantur jura incorporalia, utputa servitutes, redditus annui, beneficia, pensiones, jurisdictiones, ac hujusmodi: nam talia jura incorporalia computantur inter mobilia; sicque, qui vi expellitur a talium possessione, recte agit interdicto *Unde vi*, prout desumitur ex c. *Olim inter*. 17, et c. *Pisanis*. 19, *de Restitut. spoliat.*

99. *Non vero ad mobiles.* — Cæterum pro rebus mobilibus, earumque possessione recuperanda, non competit istud interdictum, sed actio furti, vel actio vi bonorum, aut ac-

tio ad exhibendum: text. clar. d. l. I, § *Il-lud utique*. ff. *de Vi et vi armat.*

100. *Nisi accessorie, seu nisi existerent in re immobili.* — Intellige, *principaliter*. Nam ut illico ibidem subjungitur, si tales res mobiles existerent in re immobili, puta, in fundo aut ædibus, unde quis vi dejectus est, tunc interdictum *Unde vi*, quod principaliter solummodo datur pro recuperanda possessione rerum immobilium, datur etiam secundo, accessorie sive in consequentiam, pro recuperanda possessione illarum rerum mobilium, utpote solo vel ædificio cedentium. Concordat textus in l. *Idem est*, § *Pertinet*, eod., ac notat Glossa in l. *Rem quæ novis*. §. *Erepta est*, ff. *de Acquir. poss.*; Maranta part. IV *Speculi aurei*, dist. 7, n. 29; Vallensis loc. cit. n. 2, Pirhing, et alii.

101. *Præter interdictum Unde vi, dantur plura remedia recuperandæ possessionis.* — Tandem sciendum, quod quidem in cit. § *Recuperandæ*. Instit. *de Interdict.* unicum assignetur interdictum recuperandæ possessionis, videlicet interdictum *Unde vi*; nihilominus præter hoc dentur plura alia remedia pro recuperanda possessione: adeo, ut Menochius loc. cit. universim enumeret septemdecim talia remedia; Maranta vero d. part. III *Speculi aurei*, dist. 7, n. 29, et seqq. viginti alleget.

102. *Quæ tamen non sunt interdicta.* — Verumtamen hæc non sunt interdicta, ut inquit Maranta cit. n. 29; post Bartolum, Alexandrum et alios in l. *Rem quæ novis*. ff. *de Acquir. posses.*; hi negant, pro rebus mobilibus, earumque possessione dari interdictum, etsi dentur alia remedia recuperandæ possessionis ipsarum. Et hujus ratio afferetur infra tit. seq. § 2, ubi commodius agetur de aliis remediis spoliatorum in specie.

§ IV.

DE ACQUISITIONE, ET IN ALIUM TRANSLATIONE POSSESSIONIS RERUM CORPORALIUM PER APPREHENSIONEM VERAM VEL FICTAM.

103. *Possessio rerum corporalium generatim acquiritur tribus modis; et quibus?* — Quæritur I. Quibus generatim modis, qualique apprehensione acquiratur et transferatur possessio rerum corporalium? Resp. I. Generatim loquendo, possessio rerum corporalium acquiritur ac transfertur tripliciter, seu tribus modis; videlicet apprehensione vera,

§ IV. DE ACQUISITIONE, ET IN ALIUM TRANSLATIONE POSSESSIONIS. ETC. 349

apprehensione ficta, et dispositione legis. Ita Sannig, h. t. cap. II, num. 1, estque in se communis; prout patebit ex sequentibus conclusionibus.

104. *Quando res antea in nullius bonis existit, requiritur ad acquirendam possessionem vera ejus apprehensio. Nemo possidet pisces in stagnis, et feras in sylvis libere evagantes.* — Resp. II. Quando res antea in nullius bonis extitit, ad acquirendam ejus possessionem requiritur vera apprehensio, sive corporalis detentio ipsius. Ita Hostiensis in *Summa*. tit. *de Causa possessionis*. n. 2, cum communi; et patet ex l. I, § 1, ff. *de Acquir. posses.* cum concordantiis. Unde pisces in publicis stagnis, aut feras in sylvis libere evagantes nemo possidet, quamdiu captæ seu apprehensæ non fuerint, quoniam manent in libertate sua naturali, l. *Possideri*. 3, § *Item feras*, ff. eod. Ubi idecirco falsum dicitur, quod si quis emerit sylvam, omnes ejus feras possideat. Neque enim per venditionem sylvæ potest venditor transferre in emptorem possessionem ferarum ibidem latitantium, eo quod hanc ipsemet non habeat, feris illis sua naturali libertate fruentibus: atqui « nemo potest plus juris transferre in alium, quam sibi competere dignoscatur, » ut loquitur reg. 79 juris in 6.

105. *Quando res jam antea in alicujus bonis existit sufficit apprehensio ficta, ut tertius quis ejus possessionem acquirat.* — Resp. III. Quando res corporalis jam antea extitit in alicujus bonis, non semper requiritur apprehensio vera seu corporalis, ut ejus possessio acquiratur, seu transferatur in aliquem tertium, sed sufficit etiam apprehensio ficta seu quasi apprehensio ipsius; nihilominus solo animo, et absque ulla apprehensione vera, vel ficta, possessio corporalium nunquam potest acquiri, sicque nec transferri in alium. Ita communis. Et quidem prior pars patebit ex declaratione apprehensionis veræ, et fictæ, de qua proxime.

106. *Solo tamen animo nunquam acquiritur possessio corporalium.* — Posterior autem pars conclusionis expresse habetur in l. *Licet*. C. *de Acquir. posses.*, ibi: « Possessio nudo animo acquiri non potest. » Concordat textus in l. *Quemadmodum*. ff. eod. ibi: « Nulla possessio acquiri nisi animo et corpore potest. » juncta l. *Possideri*. 3. § 1, ff. eod., et § *Possidere*. Instit. *de Interdictis*.

107. *Haud obstante, quod ea solo animo retineri possit; et cur?* — Nec obstat, quod solo

animo retineri possit possessio, d. l. *Licet*, c. eod., et cit. § *Possidere*. Instit. *de Interdict.* Resp. enim, plus requiri ad requirendam, quam ad retinendam possessionem; uti convincunt textus juris hæcenus allegati. Accedit ratio disparitatis: quia si solo animo posset acquiri rerum possessio, male provisum esset reipublicæ et quietæ hominum societati; tum quia avarus quisque quaslibet res facile concupisceret, et animo earum possessionem acquirere intenderet; tum quia, cum motus animi non tam facile dignosci, atque probare valeant, constare haud posset, quis inter plures prius animo suo rei possessionem acquisivisset. Hæc autem incommoda neutiquam urgent in retinenda solo animo, seu civiliter tantum rerum possessione, uti patet consideranti. Quinimo, nisi possessio rite acquisita deinceps posset solo animo retineri, longe graviora urgerent incommoda; cum dominus vel rebus suis semper actu insistere cogeretur (quod perquam difficile foret) vel in recuperanda tali possessione novas semper deberet molestias, aut lites experiri. Unde ad præcavendum talibus incommodis, merito Imperator cit. § *Possidere*. Instit. *de Interdict.* dixit: « Animo quoque solo retineri possessionem placet. » Nunc pro majori intelligentia prioris partis datæ conclusionis.

108. *Apprehensio vera, quæ? Quid sufficiat ad capiendam possessionem domus, vel fundi?* — Quæritur II. Quid sit apprehensio vera et ficta, quibusque modis contingat? Resp. I. Apprehensio vera, seu corporalis, dicitur ea, quæ fit vero actu corporali: utputa, manibus rem mobilem apprehendendo, vel pedibus insistendo rei immobili a nobis possidendæ. Non tamen ad hanc requiritur ut qui domum v. g. vel fundum possidere vult, singulas ejus partes circumambulet; sed sufficit quamlibet ipsius partem ingredi, ea mente et cogitatione, quod totam domum vel fundum possidere velit; prout habetur l. *Possideri*. § 1, ff. *de Acquir. posses.*

109. *Per ingressum domus comparatur possessio rerum mobilium in ea contentarum.* — His adde, quod per ingressum domus comparatur etiam possessio rerum mobilium in ipsa contentarum, dummodo animus possidendi ad eas sese extenderit. Siquidem res mobiles eatenus possidentur, quatenus sub custodia nostra sunt, cit. l. *Possideri*. § *Nerva filius*. ff. eod. Atqui adepta possessione domus, res mobiles in ipsa contentæ jam censentur esse in nostra custodia; ergo etiam